

Karácsony az Erzsébet Tudományegyetemen

sze, 2014/12/17 - 13:33 -- POPIAAB.PTE@pte.hu

A legendárium szerint Magyarországon az első karácsonyfát Brunszvik Teréz grófnő állította 1824-ben, de a szokás gyorsan terjedt a városokban, a hatvanas években Pesten már fenyőfavásárokat is tartottak. A fákat almával, dióval, ostyával, mézes süteményekkel és cukorkákkal díszítették.[\[1\]](#)

Karácsonyfadíszek, 1930 (forrás: [Fortepan](#) [1])

A „közösségi” karácsonyfa-állítás a 20. század elejétől terjedt el, ekkortól köztereken, utcákon, de a hivatalokban, vasúti várótermekben is lehetett találkozni egy-egy feldíszített fenyővel.[\[2\]](#) Az első „mindenki karácsonyfáját” 1927. december 25-én állította fel Grüner Tivadarné, Kenessy Istvánné és Stefanits Istvánné, ekkor adományokat is osztottak a rászorulóknak.[\[3\]](#)

Mindenki karácsonyfája, 1935 (forrás: [Mai Manó Ház](#) [2])

Kezdeményezésüket többen követték, a következő években egyre több forgalmasabb csomóponton állítottak fel karácsonyfát, volt, hogy egy évben huszonhetet is. A harmincas évek elejétől azonban egyre nehezebben gyűjtötték össze a szükséges összeget, s már csak hét-nyolc fát tudtak felállítani, ezért teherautókra szerelt ún. mozgó vagy vándorkarácsonyfákat juttattak el a kerületekbe.

[3]

Mozgó karácsonyfa és ajándékosztás 1937. decemberében (a képre kattintva megnézhető a [Filmhíradó](#) [4] tudósítása)

A második világháború utolsó karácsonyán, 1944 decemberében már csak egyetlen teherautóra szerelt karácsonyfa járta a főváros utcáit. „A „Mindenki Karácsonyfája”-akció keretében utoljára 1947 decemberében állítottak fel Budapesten karácsonyfát.

[5]

Karácsony, 1944 (a képre kattintva megnézhető a [Filmhíradó](#) [4] tudósítása)

*

Az Erzsébet Tudományegyetemen a karácsony a hazautazni nem tudó, így az ünnepeket is Pécsett töltő hallgatókról szóló gondoskodást jelentette. 1925-től minden évben szentestén az egyetemi menzán „karácsonyfa ünnepélyt” tartottak, s karácsony első és másnapján ebédre és vacsorára is vendégül látták a hallgatókat. Az ünnepi étkezéseken nemcsak a kollégiumi, hanem a pécsi hallgatók is részt vehettek. A kb. 40-60 fő vendéglátásával kapcsolatos kiadásokra a rektor minden évben 250 pengőt utalt ki, melyből – az étkezések finanszírozása mellett – egy kb. 3 méteres karácsonyfát is felállítottak a menza nagytermében, de ebből az összegből ajándéokra már nem futotta: a hallgatók „egy kis megemlékezést” kaptak, „cigaretta, levélpapír és kölnivíz formájában”.[\[4\]](#)

(PTE EL VIII. 101. b. 47. d. 698-1932/33.)

A Nagy Lajos Kollégiumban Entz Béla orvosprofesszor állított fel kis karácsonyfát a kollégisták részére, akik az ünnepnapokon reggelit is kaptak, s a Maurinumnak az „arra mindenképen rászoruló és a családi meleg otthontól sajnosan távol lévő”[\[5\]](#) lakóinak ünnepi segélyezésére is jutott fedezet, de az egyetem a klinikákon kezelt betegekre is gondolt: évente, klinikánként 25 pengőt adományozott karácsonyfák felállítására.[\[6\]](#)

(PTE EL VIII. 101. b. 79. d. 808-1939/40.)

Sajnos az egyetemi karácsonyi ünnepekről készített fotókkal nem rendelkezünk, de egy különösen részletes elszámolás alapján rekonstruálhatjuk az 1927-es év menzai karácsonyát. Az ünnepeken kb. 60-an vettek részt, vendéglátásukra több külső felajánlás is érkezett: így 10 üveg bor, 4 kg szaloncukor és 1 kg (a forrásokban rendszerint „cakes”-nek nevezett) aprósütemény és keksz, valamint egy 35 kg-os tisztított disznó is. Az ünnepi a menü a következőképp alakult:

1927. december 23. (péntek)

Vacsora: tea süteménnyel, rántott hal burgonyával és citrommal, torta

1927. december 24. (szombat)

Vacsora: borleves, töltött borjúsült burgonyával és céklával, diós-mákos tekercs

1927. december 25. (vasárnap)

Ebéd: húsleves, sertéshús burgonyával és tormával, párisi szelet citrommal, diótorta

Vacsora: bécsi szelet, töltött huncutka

1927. december 26. (hétfő)

Ebéd: zöldségleves, töltött káposzta, linzer tészta

Vacsora: füstölt kolbász, linzer tészta

A karácsonyfa felállítása és díszítése közel 86 pengőbe került, a fára szaloncukor, angyalhaj, csillagszóró, boa, vaníliás patkó és cukorkadíszek is kerültek.

(PTE EL VIII. 101. b. 23. d. 1316-1927/28.)

Az ünnepségre zongorakíséretet is rendeltek, a zongora szállítására 5 pengőt, zongoraművésznő autódíjára pedig 3 pengőt költöttek, de a hallgatók ajándékot is kaptak, kb. 20 pengő készpénzt, s a népjóléti miniszter által adományozott öltönyöket és cipőket is szétszítottak.^[7] Az ünnepélyről Solymosán László, az egyetemi menza vezetője így számolt be: „(...) *minden igyekezetem azon volt, hogy az itt maradt hallgatók karácsonya meghitté és meleggé tétessék. Úgy hiszem[,] a hallgatóság meg volt elégedve a karácsonyi ünnepélyel, de amennyiben Méltóságos Uram* [ti. a rektor, Vasváry Ferenc] *bárminemű panaszról értesült volna, nagyon kérem, hogy ezen észrevételét megtenni szíveskedjék, hogy ezen hibák a jövőben kiküszöbölhetőek legyenek.*”^[8]

*

A hagyomány pedig folytatódik...

Több évtizedes hagyományként karácsony közeledtével a [Mecsekerdő Zrt.](#) ^[6] fenyőfát adományoz rászoruló családoknak, szervezeteknek, intézményeknek, egyházaknak. A megajándékozottak között - mint minden évben - a Pécsi Tudományegyetem klinikái is szerepelnek. Ebben az évben összesen mintegy 80 db 1,5-2 méter magas fa jutott el az egyetem különböző, gyógyító tevékenységet folytató egységeihez, szinte valamennyi pécsi klinikára jutott belőlük.

Karácsonyfa a Gyermekklinikán

A levéltári iratokról készült fotókat Ruprech Judit készítette.

Polyák Petra

[1] A karácsonyfa története. [Múlt-kor](#) [7], 2013. dec. 24.

[2] Kovács Ákos: Magyar Karácsony. *Mozgó Világ* 2008/12. Elérhető az interneten: [link](#) [8] [2014.12.17.]

[3] Uo.

[4] PTE EL VIII. 101. b. 60. d. 467-1935/36. Menza, kollégiumok és klinikák karácsonyfájára segély engedélyezése.

[5] PTE EL VIII. 101. b. 51. d. 245-1933/34. Maurinum szegénysorsú hallgatóinak karácsonyi segélyben való részesítése tb. előterjesztés.

[6] Uo. Összehasonlításképp: 1927-ben az egyetem a következő árakon jutott az étkezések során felhasznált alapvető élelmiszerekhez – 1 kg kenyér kb. 50 fillér; 1 liter tej kb. 30 fillér; 1 liter bor kb.

1 pengő 50 fillér; 1 kg liszt 50 fillér. PTE EL VIII. 101. b. 23. d. 1316-1927/28. Menza karácsonyi feljavítására felajánlott összeg.

[7] PTE EL VIII. 101. b. 23. d. 1139-1927/28. Karácsonyi ünnepekkor az egyetem által a hallgatóknak rendezett karácsonyfa ünnepély tb. intézkedés.

[8] PTE EL VIII. 101. b. 23. d. 1316-1927/28. Menza karácsonyi feljavítására felajánlott összeg.

Forrás webcím:<https://leveltar.pte.hu/content/karacsony-az-erzsebet-tudomanyegyetemen>

Hivatkozások

[1] http://www.fortepan.hu/_photo/display/52778.jpg [2]

http://www.maimano.hu/kismano/20101116_mindenelado/th_index.jpg [3]

<http://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=2594#> [4] <http://filmhiradokonline.hu/> [5]

<http://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=5882> [6]

http://www.mecsekerdo.hu/index.php?pg=news_1_281 [7] <http://mult->

[kor.hu/20131224_a_karacsonyfa_tortenete](http://mult-kor.hu/20131224_a_karacsonyfa_tortenete) [8]

http://epa.oszk.hu/01300/01326/00106/MV_2008_12_06.htm